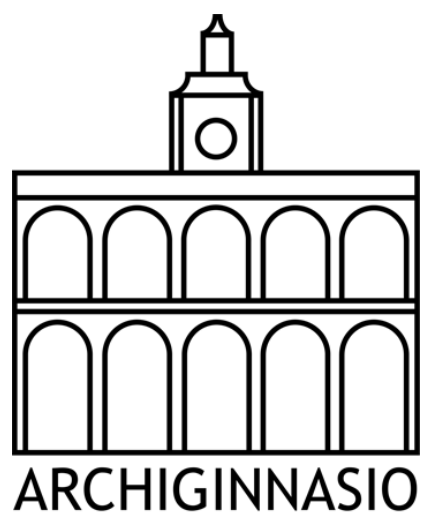

SCAFFALI ONLINE
<http://badigit.comune.bologna.it/books>

Telesio, Bernardino
De colorum generatione opusculum
Neapoli : apud Iosephum Cacchium, 1570
Collocazione: 11. NN. III. 24 op. 3
<http://sol.unibo.it/SebinaOpac/Opac?action=search&thNomeDocumento=UBO4005149T>

Questo libro è parte delle collezioni della Biblioteca dell'Archiginnasio.

L'ebook è distribuito con licenza Creative Commons solo per scopo personale, privato e non commerciale, condividi allo stesso modo

[4.0:http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/legalcode](http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/legalcode)

Per qualsiasi altro scopo, o per ottenere immagini a risoluzione superiore
contattare: archiginnasio@comune.bologna.it

DE MARI

fities; neq; enim uel uniuersa è terra æquè crassum mare educi, uel è diuersè eo crasso non diuersos uapores extrahi existimare licet; id certè tumesceri magis, & inde magis incitari uideri debet ubi plures, crassioresue fiunt uapores. At non per uices modò fluere. resluereq; uidetur mare; sed est ubi fluminis more perpetuò in vnâ fluent partem, quod in Adriatico à Nautis obseruatum tradunt & in Mediterraneo itidem uniuerso, atque in Oceano amplius. Nauigatio itaq; ab Hispania ad insulas Occidentales, quas Columbus inuenit uiginti quatuor dierum spatio conficitur; at contra ab insulis ad Hispaniam, eadem propè usis uentorum ope non nisi triû, aut quatuor mensium tempore; Aquis nimirum occurrentibus, & in contrariam partem fluentibus. Idem & Lusitanis euenire aiunt, in Indiam superato Bonæ spei promontorio, orientem uersus nauigantibus, atque inde redeuntibus; At Mediterraneum, atq; Adriaticum quasi circulo ferri. Illud enim ab Hellepôto ad Occidentè Solem per uniuersam Europæ oram ad columnas usq; Herculeas, & Gaditanum fretum: inde uerò per Africæ littora ad Aegyptum usque, & Syriam ad Orientem Solem: Adriaticum uerò dictum fortè continuans fluxum, per Illiriæ, Dalmatiæque oram Occidentem uersus ad intimum usque sinum, in quo Venetiæ sitæ sunt; at inde ad Meridiem flaminiam uersus flecti, ad Apuliam inde ad Orientè Solem: inde scilicet usque quaque mouetur mare, unde plures crassioresue elabuntur uapores: tales autem, tantiq; è minus profundo, ut existimare licet, mari. Iure igitur ab Helleponto Occidentè uersus, è breuioribus nimirum Aristotelis testimonio in profundiora usque quaque maria, Aquas reliquas nequaquam impellere uidentur, qui ex ipsis elabuntur uapores, quòd in minus calidis, assidueque fluentibus, & Solis actionem ueluti fugientibus longe pauciores fiunt uapores, & elabentes eos nihil aquæ retinent liquidæ, tenuesque: At lacus tamen uidere est multos huc modò, modò illuc impulsos, at blande, leniterque, ab exiguis uaporib; non uastos ipsos, neque in angustum actos ullum, ubi clarior illorum appareat motus ueluti, & maris.

FINIS.

Cum Licentia Superiorum.

BERNARDINI

TELESII

CONSENTINI

De Colorum Generatione
Opusculum.

Cum Superiorum facultate.

NEAPOLI

Apud Iosephum Cacchium.

Anno M D LXX.

109362

Biblioteca dell'Archiginnasio

BERNARDINI

TESTI

CONSENTINI

De Colorum Generatione

Opusculum

Quia superiorum faciemus

NEAPOLI

Apud typographum

Anno M D LXX

BERNARDINI

CONSENTINI

DE COLORVM GENERATIONE

OPVSCVLVM.

Lucem, uel calorem summum, & in tenuitate existen-
tem, uel eius speciem esse.

Cap. 1.

LUCEM à calore summo in tenuitate constitui, & vel calorem summum in tenui, in proprio nimirum existentem subiecto, uel eius omnino speciem esse illà, & in Commentarijs de Natura satis est, ut opinor, declaratum, & per se patere uidetur: siquidem neque à calore ullo in nondum tenui facta re, neque in ulla tenuitate à languente calore fieri uisa est unquam; at statim in re quauis, simul ac summus eam corripuit, penitusque exuperauit, & tenuē fecit calor: at neque tamen ueluti quò robustior est calor, sic itidem quò tenuiori indatur rei, eò splendidior fit lux. Quin ingēs, robustaque in tenuitate summa fieri non potest siquidem nec robustus calor, cuius manifestè opus est lux. Neque igitur uel Terris, uel Cælo proximus aer, neque ipsi cœlestes orbes ab eodem soli, at minùs in seipsum collecto, constituti calore, lucidi apparent; exilis scilicet, & per tenuitatem diffusus calor, nec proprias uires, nec seipsum, aut propriā valenter manifestat speciem. At uel nō summa opus habens tenuitate lux in crassitie omnino fieri non potest: neque igitur uel per uapores modicè in seipso spissatos, neque in paulò crassiore fumo, quiuis ei inexistat calor, lux elucet ulla; at in tenuiori eo facto statim emicat: ut, quod dictum est, calor summus, robustusque, & certa in tenuitate existens, uel eius certè species uideri omnino debeat lux.

Lucem robur à caloris robore, puritatem à tenuitate habere, &

albam sui natura esse à crassitie autem impurari,

& alijs intingi coloribus.

Cap. 2.

2 2 Quoniam

Quoniam lux ut fiat, summo caloris robore, ueraq; opus est tenuitate; quæ uel ab imminuto calore, uel in non pura fit tenuitate, non integra ea, nigrescunt fieri, uel non pura, synceraque uideri debet; sed uel imminuta, & languens, uel impura, fœdataque; & imminuta quidem quæ a languente calore, impura uero quæ in quauis fit crassitie. Neque enim dubitare licet integra ea, robustaque esse entia, quibus agens natura integra inest, uigentque; & pura, quæ a natura constituta sunt; materiam penitus exuperante. Et manifestè quæ lux in seipsam spissata est magis, cui scilicet copiosior inest calor, ea uiget magis, & uisum ueluti ferit; quæ contra tenuior est, quæ scilicet ab exili facta est calore, languet ea, & uisum ne mouet quidem. Manifestè itidem iuxta diuersam tenuitatem diuersæ fiunt flammæ, Albæ, Puniceæ, Flauæ, Virides, Cæruleæ, Purpureæque. Et Sol ipse, eiusque lux uapores, nubesque, & aquas pertransiens, & ferratile uitrum, omnibus intingi uidetur coloribus. Absit uero ut lucis omnes, proprii uideri possint, uel alius omnino ullus, nisi albus; qui nimirum in sole spectatur nihil ab interpositis uaporibus fœdato, impuratoque. Et in flammis in materia accensis benè a calore exuperata; reliqui non lucis magis proprii, quàm tenebrarum uideri debent. Lux igitur, quod dictum est, a robusto quidem calore integra, pura uero in uera fit tenuitate; & alba sui natura, crassitie indita, uel crassitiem permeans, fœdatur, & ad nigrum, obscurumque agitur.

Colores lucem esse imminutam, fœdatamque; & lucis omnino, tenebrarumque esse medios.

Cap. 3.

Anguere porro, & inuisilis fieri lux uisa, quæ a languente calore; & impurari, fœdarique, quæ in crassitie fit: quæ utrumque patitur, quæ scilicet & ab imminuto calore, & crassie fit in rebus, ea nec uisilis amplius, nec pura, sed inuisilis omnino, impuraque, & pro alba, punicea, flaua, uiridis, cærulea, purpureaque; calor nimirum pro luce fieri uidetur. At & inde colores a luce tenebris immista constitui, & lucis omnino, tenebrarumque medios esse patere potest, quod non uisilis quidem per se color, at lucem intingere, colorareque, & in luce omnino uideri est aptus: quæ enim immutant,

immutant, corrumpuntque, & in propriam agunt naturam, contraria, uel è contrariis constituta, & quæ idè operantur, similia omnino uideri debent. Nec uero quæ a vaporibus, & fumo, aquisue, & uitro patitur lux, non a tenebris pati ea videatur, quæ tenebræ nullæ ijs inesse apparent; siquidem quæ per se inuisilia sunt, quæ scilicet, quod lucis proprium est, non habent, tenebricosa omnino uideri debent: & quæ non uerè tenuia facta sunt, sed crassitie proprii tenebrarum subiecti participia sunt, tenebrarum omnino omnia participia uideri debent. Colorum itaque albus imminuta lux, reliqui uero fœdata insuper uideri debent.

Qui colores albo proximiores, & qui remotiores, nec eorum tanten differentias omnes inquirendas esse. Cap. 4.

Quoniam lux sui natura alba est, & ad nigrum, obscurumque; ibi agi uidetur, ubi crassitie, atque opacitati immiscetur; colores, in quos minus ab opaco passa, ij omnino albo proximiores; remotiores uero uideri debent, in quos crassitie magis immista agi apparet: puniceus igitur albo proximus, tum flauus; per tenuissimos .n. vapores, & qui in aquas crassescere nequeant, puniceus spectatur Sol, per crassiores uero flauus. Puniceus itaque Sol, & Luna uentos denuntiat usquequaque; in quos, uapores diffundi uisi sunt longè tenuissimi. At flauus, croceusque, atque aureus uel Ptolomæi testimonio pluuias persapere; per crassiores nimirum vapores, & qui in aquas haud ægrè crassescant, conspectus. Flaua itidem secunda Iridis circumferentia, quæ puniceæ interdum, uiridisque; est media; & flammæ per tenuissimum fumum puniceæ, flauæ uero per crassiorē spectantur. Multo certè puniceæ quæ sunt, quæ flauæ uiuæ magis, magisque; uisum ferientes; luce nimirum in illis minus passa. Et in ferratili uitro manifestè puniceus in flauum, at subrufum, croceumque; desinere uidetur, tum opaco assidue commistus magis a puniceo, subrufoque; & croceo recedere magis, magisque flauus fieri, & ad uiridem uergere magis, & uiridis fieri tandem: ueluti igitur crassior factus flauus, croceusque; uidetur. Et si Solem intuens, paulatim oculos contrahas; aduenienti nimirum luci ita aditum occludas, ut non integra amplius, puraque, sed ab interpositis rebus passa quid, immutataque subeat: pro albo, puniceum primum, minimè scilicet impurata eius luce, mox flauum, purpureum postremò intueare; assidue scilicet eius luce magis fœdata, atque ad nigrius, obscuriusque acta. Nec

Nec uerò flauus, quàm puniceus est, albo proximior uideatur, quòd sensui ita uideatur, & quòd ex albioribus omninò rebus, & ex albo, puniceoque confici interdum videtur: neque enim flauus est is, sed albus omninò exile quid immutatus, & albidus dici possit. Et manifestè permagnum inter hunc, & uerè flauum, croceum què spatium interest, & albo omninò ille proximus, hic uerò viridi contiguus apparet, & qui si paululum quid obscuratur, viridis omninò fiat. Et puniceum, ut dictum est, à flauo excipi, & à viridi flauum, à calore nimirum hos fieri minùs vincente, minùsque attenuante, & lucem omninò utrumque esse, magis ab opaco passam, impuratamque, inde etiam perspicuum fieri videtur, quòd sanguis, qui non bellè concoquitur, pro puniceo, rubroque, flauus fit, croceusque: & puniceus carnis color in flauum inuertitur, croceumque, & si minùs etiam concoquatur, pro flauo viridis etiam fiet, & flauus, croceusque carnis color, in viridiem transibit. Viridem caruleus excipit, caruleum purpureus, ut in ferratili itidem vitro intueri licet, & omninò caruleus paulò obscurior factus in purpuream transire apparet. Nec uerò colorum reliquorum omnium differentia inquirenda uideri debent; quæ nimirum innumeræ, longèque obscurissimæ uideri possunt. Siquidem, ut in Commentarijs de Rerum Natura expositum est, nec tenuitas in crassitiem, nec lux in tenebras, quarum medijs apparèt colores, ueluti gradibus, saltibusue, sed paulatim, & ueluti fluxu agi uidentur. Tum non una modò lux uni inditur tenuitati, sed cuius quæcunque, ueluti & calor. Nec uerò vel ab opacitate eadem, diuersis prædita viribus lux, uel ijsdem etiam, at copiosior indita; nec lux eadem omninò à diuersa opacitate, modo eodem intingi uideri potest. Vel singulæ igitur colorum differentia in innumeras diuidi posse uidentur, & colores, qui nihil specie inter se, nitore certè splendoreque plurimum differunt. Vel æquè uigens scilicet lux, eidemque immista opacitati; at paulò indita copiosior, uel nihil copia differens, at robore, uel & copia, & robore eadem omninò lux, at magis opacæ indita rei, proximo quidem, at non eodem omninò coloratur colore. Siquidem, ut in Iride ampliùs declaratum est, quæ robustior est lux, minùs ea ab opaco exuperatur, minùsque impuratur: innumeris præterea modis colores inter se commisceri possunt; ut quod dictum est, uerè innumeræ eorum differentia, & quarum ortus pacto nullo, nullaque explicari possit ratione.

Albedinem

Albedinem tenuitatis propriam, & caloris omninò esse opus;
Nigredinem contra crassitiei propriam.
& frigoris opus.
Cap. 5.

EC uerò non qualis uisa est, tenuitatis propria, & caloris omninò opus albedo uideatur, quòd crassioribus, frigidisque inesse apparet rebus, niui, glacie, grandini, cristalloque & marmorinum, ut in Commentarijs de Rerum Natura expositum est, & ea omnia, & quæcunque alba apparent, crassaque è tenuib. omninò omnia, & si quidem à frigore compactis, minime in crassitiem actis, at ueluti ligatis modò, gelatisque constituta uideri debent; nò magnum scilicet nec aeri, nec supremis Terræ partibus inexistens frigus tenuitatem in ueram agere crassitiem minime potest: sed, ut dictum est, ueluti ligat eam modò, coercetque, & compingit. Neque igitur eorum, quæ gelat, uel molem imminuit uel transpauitatem adimit; at utrunque agat, si tenuitatem in crassitiem spisset. Ea modò è tenuibus compacta nigra fieri uidentur, quæ à calore concrefcunt, nec tamen omnia; sed ea tantum è quibus tenuitatem omnem eduxit, & quæ uerè crassa fecit calor: nam è quibus non omnem emunxit tenuitatem, alba ea remanèt; quòd animalium ossa, dentesque, & ungues declarant. Præterea & sal è marina aqua concretum, & ouorum alba ab igne durata, ea nimirum omnia, in quæ succi concreuere non valde dissimilares, & viscosi, tenacesque, quorum scilicet exigua pars seorsum ab alijs in summam agi possit tenuitatem, & qui uel huiusmodi factæ egressum elabenti ægrè præbeant, eaque elapsa contingantur durefcantque. Age uerò, ut res uniuersa magis etiam in aperto ponatur, in ijs, quæ in nostro corpore, nostroque à calore fiunt, num albedo tenuitatis propria sit; & num colores, quo nobis expositum est modò, fiant, intueamur. Neque enim succorum colores, ut Antiquioribus uisum est, propterea tales singuli, quòd uiscerum, in quibus fiunt, talis est color; quin viscera potius ijs singula coloribus donata uideri debent, quòd ex ijs confecta sunt succis, ut quæ in ueteris maternis constituuntur, declarant propterea igitur succi singuli tales, quòd à calore tanto facti, tantaque donati sunt tenuitate; ueluti qui ab igne conficiuntur, qui ijsdem in albis, & uel ex ijsdem rebus, at à diuerso confecti calore, colore donantur diuerso. Longè diuersissimi cibi in uentriculo concocti, attenuati que in tenuem, albamque aguntur

aguntur rem: at uel tenuiores eius partes amplius in iecinore concoctæ, rubescunt; per languens nimirum uentriculi calor cibos neque in ualdè diuersa, neque in ualdè tenuia inuertit. Aequè igitur, lenteque uniuersos attenuans, nec quam eorum partem amplius attenuauit, strenuè eam educens, in tenuem omnes, nec in ualdè dissimilarem agit rem. At non uehementior iecinoris calor, sed in longè diuersa, tenuiora, quæ inerant, non in uapores modò, sed in aquam, aut aquæ similem, albam omninò, liquidamque rem; paulò crassiora in sanguinem tenuem, puniceumque & nitidum, qui nimius nò est: qui nimirum nullas, aut perexiguas eius partes plus alijs attenuat, atque in uapores agit. Id enim ubi fit, crassior, nigriorque fit sanguis. Alia etiam in flauam bilem, in quibus scilicet amplius concoctis, maioreque donatis calore plures in uapores actæ sunt partes, & in atrâ etiam alia, è quibus nimirum tenuitas emuncta est omnis. At in corde albidior fit sanguis; à robustiore enim calore amplius attenuatur, & non ualdè dissimilares non in diuersas agitur res: tum & aer ei admiscetur. Et in mulierum papillis longè albissimus, à perblando muliebri calore diu in uenis còcoctus, nec dissimilares, ut dictum est, nec uiscositatis expers: qui igitur, si quæ ipsius partes seorsum à reliquis magis attenuatæ sint, elabètes eas retinere queat, coercereque. In uasis itidem seminarijs, atque in testibus albescit, at nò æquè, atque in papillis, quòd robustior masculinus calor tenuitatem multam ingenerat, & ingenitæ egressum patrefacit. Tenacius itaque & magis uiscosum semen, & minus tenue, & album minus. Caro itidem, tenuitas nimirum è uenis elapsa; & à calore quidem, at non uehemente, concreta, alba uniuersa, quam præsertim nullis ambiens calor, aut paucis tenuioribus partibus spoliavit. Frigidam itaque incolentes regionem, & sub tecto, atque in ocio uitam degentes, albo corpore omnes: at non, calidam inhabitantes, neque sub dio laboriosam degentes uitam; sed omnium pel lis nigrescit tenuibus scilicet partibus à calore eductis quouis. Niger etiam, crassiusque sanguis omnis è uenis elapsus, quòd tenuitas ex eo elabatur omnis. Et niger sanguis, crassiusque; Galeni testimonio, in calidis, siccisque corporibus, & in huiusmodi anni temporibus, & regionibus, constitutionibus, uitæ studijs, ac uictus ratione, ac denique cibis: crassis, siccisque; ubique nimirum ob tenuiū partium abscessum, cum quibus & albedo elapsa est omnis, ijs itidem in corporibus perpetuò nigriores fiunt pili, in quibus tenuitas, quæ in pilos compingitur, tenuioribus sui partibus magis spoliatur, magisque fit: crassa: albiore contra in quibus minus illa crassescit. In uniuersum

uniuersum itaque qui calido, siccoque sunt corpore, & qui sub calido degunt Cælo, nigros habent, crisposque pilos, quòd magnus eorum proprius cutis calor, & ab ambientis æstu assiduè adauctus, quam facit tenuitatem, minimè puram, minimeque uniformem facit: sed fuliginibus multis immistam, & alias eius partes longè alijs tenuiores, ijs itaque à robustiore calore eductis omnibus, quæ reliqua facta est, crassa remanet, fuliginosaque: nam impuram dissimilaremque à uehementiore calore tenuitatem fieri, satis est, ut opinor, in Commentarijs de Rerum Natura declaratum; contra qui frigido, humidoque sunt corpore, & qui frigidas incolunt Terras, flauos habent, rectosque pilos, quòd languens eorum calor, quam facit tenuitatem multò puriorem, multoque magis similem facit. Et vel benè ille tenue, beneque leue nactus subiectum, at externum reformidans frigus, elabi pigrescit. Nec verò quòd sub frigido degentibus Cælo magnus inest in uisceribus calor, talis & externæ cuti inesse videatur, quin propterea ille magnus, quòd ab ambientis frigore reiectus ex externis in internas recessit partes. Et tenuitatis omninò copia flauos his fieri pilos, nigros verò illis, inde apertissimè intelligere licet; quòd, ut dictum est, crispi etiam illis, recti ijs fiunt. Fluens enim sui natura tenuitas in rectum omninò fluit, & qui igni admoventur pili propter eam crispi fiunt, quòd tenuioribus sui partibus spoliati, sese veluti retrahunt, colliguntque, separari, diuidique à seipsis nolentes. Qui verò medio sunt corpore, & qui medium incolunt tractum pilos medios habent; modicè scilicet nigros, & minus etiam crispos: quòd medius eorum calor, & modo medio à medio ambientis calore adauctus, allectusque mediam facit tenuitatem, medioque elabatur modo. Flauis itidem rectique infantum pili, quòd eorum corpus longè humidissimum, & calor minimè uehemens est. Florentium ætate nigri, crispioresque, quòd & corpus crassius, & robustior calor. Puerorum verò, epheborumque inter utrosque medij, quòd & corporis dispositio, & calor medius est. Senectus verò cana omninò, quòd languens senilis calor quam facit tenuitatem benè puram, beneque uniformem facit, nec fuliginibus itaque, nec partibus omninò alijs amplius, aut ualdè attenuatis in-existentibus ullis pura in pilos concrefcit, nullisq; tenuioribus sui partibus spoliata. Propria igitur tenuitatis albedo, cum illa ingenita usquequaque, & usquequaque illam sectata, & interempta cū illa: crassitie propria nigredo cum illa exorta, & perpetua illius comes, & perpetuò cum illa recedens. Et calor albedinis parens,

b ueluti

veluti & tenuitatis, propria utramque actione faciens; nigredinē ex accidenti, veluti & crassitiem, tenuitatem scilicet, cum ea & albedinem educens. At nostro tamen more Peripateticorum de colorum generatione sententiam explicemus, examinemusque.

Aer, & aqua, & Terra alba, ignis uerò, & Sol flauus, & niger color reliquis elementis ab igne combustis; colores alij ex horum commistione fieri Aristoteli uidentur. Cap. 6.

Simplices, inquit, colores sunt, qui elemēta, putā ignē, aerem, aquam consequuntur: aer enim, & aqua per se sunt natura alba; ignis autem, & Sol flauus; Terra uerò natura alba est, at propter tincturam multicolor apparet: quod in cinere manifestum fit; nam exusto colore, qui tincturam faciebat, albus euadit; non tamen omni ex parte, quod fumo, qui niger est, tingitur. Niger autem color consequitur elementa, cum in se inuicem mutantur. Tum multis interiectis, nigrum, inquit, colorem fieri contingit; cum aer, & aqua ab igne comburuntur; quare & omnia ambausta nigrescunt, uelut ligna, & carbones igne extincto. Simples igitur colores tot, talesque sunt: reliqui uerò ex horum temperamento, & maioris, minorisque ratione gignuntur.

Nec flauus color simplex, nec Sol, atque ignis flauus, nec Terra alba uideri debuit Aristoteli.
Cap. 7.

RECTE quidem colores, qui primis insunt corporibus primi uidentur Aristoteli, & recte ad colorum constitutionem Solis, eiusque lucis opera uti uidetur: at neque Sol, neque ignis flauus, nec flauus omnino color simplex uideri debuit; nam uel Aristoteli ipsi, & Sol, & ignis albi uidentur; ubi ille per purum, nitidumque aerem, hic uerò in benè exuperata conspicitur re. Et flauus manifeste albi, nigrique medius est. Ineptissimus certè Aristoteles uideri debet, qui Terræ inquirens colorem, non Terram ipsam, eamque eius partē, quæ nihil à Sole passa est unquam, sed cinerē intuetur, qui ē crassissima quidem ligni parte, & quæ Terræ similis, cognataque uideri poterat, confectus; at plurimo donatus calore, aqua igitur per

per eum percolata, non colorem modò, sed uires ignis assumit, & pro dulci longè fit amarissima; à Terræ igitur natura quàm longissimè abesse uideri debet. Proprius terræ color in profundissimis Terræ partibus inspicendus Aristoteli erat; & nigerrimus in ijs dubio procul inspectus esset: quin uel non talis inesse uisus, talis omnino indendus ei erat; siquidem & ipse simplex, ueluti & albus Aristoteli positus, simplici omnino & ipse corpori indendus erat: Terræ itaque necessariò, quæ nimirum sola nec alba, nec flaua uisa foret, & quæ iuxta lucem, tenebrasque, & perspicuitatem, opacitatemque, penitus igni contraria uisa, contrario omnino colore colorata uideri debebat; tenebricosa itaque, atque obscurò: siquidem ignis color lumen Aristoteli uidetur; quòd lumen, inquit, sit color ignis, perspicuum est ex eo, quoniam nullum alium, quàm hunc inuenitur habere colorem. At uel nusquam illū inspicienti, uel nulla indaganti ratione ex imis omnino Terræ latebris eruendus Aristoteli erat, esse eum conspicienti, & ex eius, albi que, & flauis commistione reliquos constituenti. E simplicibus certè albis corporibus flauis ignis actione nusquam educendus: quæ enim in similia præsertim agunt, ubi non in propriam ea naturā, propriamque agunt speciem, in mediam certè agunt. Alba itaque elementa ab igne flauo passa, uel flauum, uel colorem assumunt, qui albi, flauique medius uideri possit; quàm longissimè igitur à nigro dimotum, dissidentemque: quæ igitur ab igne, Sole uel passa, non ignis, Solisque, nec eorum, Terræque medium, sed nigrum assumunt colorem, eius eum entis proprium declarant, cui proximiora ab igne, Soleque facta sunt; Terræ nimirum: neque enim uel aer, uel aqua ab igne, Soleque nigrescere, sed quæ ex illis, & Terra Aristoteli composita uidentur, apparent, & ibi tantum omnia, ubi illis eductis sola reliqua facta est terra.

Nigrum colorem humidi copia fieri Aristoteli interdum uisum fuisse.
Cap. 8.

Neptus itidem, atque inconstans uideri potest Aristoteles, qui quæ combusta sunt, ē quibus scilicet humiditas emuncta est omnis, uel quæ albißima forent, nigra fieri intuitus, nigrum colorem humidi defectu fieri cum statuisset; propterea quòd quædam albiiora fieri aspiceret, quæ sicciora facta esse uideri poterant, priore sen-

b 2 tentia

tentia improbata, nigrum humidi excessus fieri decernit: perpetuò videlicet & color, & effectus quiuus alius, eidem omninò agēti assignandus est omnis, contrarijs certè nullus vnquam; & quod semel rectè perspectum est, statutumque in dubium id verti nunquam; sed perpetuò firmum, stabileque, & certum manere debet. Manifeste igitur quædam ob humidi defectum nigrescere intuitis, vel si in quibusdam is lateat, quæ nigrescunt omnia ob humidi defectum nigrescere videri omninò debent: & diu is, multumque inquisitus, dubio procul in omnibus tandem manifestus fiat. & vel in ijs, quæ humidi excessu nigra fieri Aristoteli visa sunt, manifestus, ut opinor, fiat. Errant, inquit, qui existimant nigra omnia fieri, propterea quòd ipsorum alimentum à calido comburatur: nonnulla enim animalium statim ab initio fiunt nigra, sicut canes, & capræ, & boues, atque omninò quorumcunque pili, & cutes initio alimentum habent; procedente autem ætate minùs: & puerorum omnium capita initio rufa, propter alimenti paucitatem: atque id manifestum est; nam capilli imbecilles sunt, & rari eandem ob causam; præterea etiam primùm breues omnibus pueris proueniunt, verum progrediente ætate nigrescunt; rursum ijs coloratis propter affluentis alimenti copiam. Simili modo & circa pubem, ac barbam, cum primùm coeperint pubescere, & lanuginem emittere; hæ quoque fiunt initio rufæ, propter humiditatis paucitatem, quæ in ipsis desiccetur: ubi verò plusculum alimenti ad locum defertur, rursus nigrescunt. Pili autem in capite plurimo tempore rufi perdurant, propter alimenti inopiam: quoniam quo tempore augetur, etiam hos similiter nigrescere contingit; quemadmodum & pubis, & capitis pilos. Idcirco autem id est; nam quæcunque prolixos habent pilos, ut plurimum qua parte proximè sunt corpori, nigriores sunt; circa summa verò flauiores, ut sunt ouium, equorum, & hominum: propterea quòd ijs paucissimum alimentum ad hæc loca deferatur, & exarescat celeriter. Fiunt & pennæ nigræ auium, quæ prope corpus sunt, nigriores omnibus, quæ verò in summis partibus sunt, flauiores. Eodem modo & quæ circa collum sunt, & omninò quæ modicum capiunt alimentum: maximè autem hoc prospicitur in animalibus subiugalibus; omnium enim pili albi fiunt: locis enim nequeuntibus similiter nutrimentum attrahere, propter calidi imbecillitatem humidum celeriter exarescens, fit album. Et quæ sunt circa tempora maximè omnium canescunt, & in summa circa infirma, & laborantia loca.

Colorem

Colorem nigrum humidi copia fieri, album nerò eius defectu
perperam Aristoteli visum fuisse.

Cap. 9.

NO N quidem propterea albus color humidi inopia, niger verò eius copia fieri Arist. videri debet, quòd animalium nonnullorum nascentium pili nigri sunt, procedente verò ætate albi fiunt: verè enim animalium omnium corpora in ortu humidiora sunt, & verè assidue sicciiora fiunt omnia; at animalium pili in vteris maternis enati ab vterorum calore exsiccari, nigrique fieri potuerunt, veluti quæ ab igne, Soleque nigrescunt; quæ propterea nigriora fiunt, quòd ab eorum calore humiditate omni spoliuntur. At inde, ut videtur, nigrum humidi copia fieri colligenti Aristoteli, quod animalia in ortu humidiora sunt, nequaquam puerorum capilli & iuniorum barbæ, pubesque initio rufæ ob alimenti, humidique copiam, postea verò ob eius inopiam nigriores fieri videri debuerunt: neque enim hominum corpora in ortu sicciiora, & postea humidiora; canum verò, ouiumque, & bouum initio humidiora, & postea sicciiora fiunt; sed animalium omnium in ortu humidiora sunt, progressu verò sicciiora fiunt. Et vel Aristoteli ipsi puerorum capita ob nimiam humiditatem grauari, nec coalescere, nec caluariæ omninò ossa confirmari posse videntur: albi itaque, rufique, & molles puerorum capilli, quòd è capite enascuntur longè humidissimum; & quæ assidue ex eis elabatur tenuitas, ab assidue in eos influente reficitur. Et tandiu albi, rufique, & molles durant, dum & corpora humida permanent: minuti porro, fragilesque; si quidem corpulentiores, ut fiant capilli latis opus habent, & permanentibus poris, qui in mollissima, humidissimaque cute, & statim tenuitate elapsa in seipsam recidente fieri non possunt. Pueri itaque, & feminæque, & qui humido omninò sunt corpore, pilis, ut plurimum, carent; nec barbæ, aut pubes fit, nisi paulò sicciioribus factis partibus. Et propterea itidem breues, fragilesque, quòd è tenuitate facti sunt fluxili, & veluti aquea, & quæ facile arescat, facileque disrumpatur: iuniorum contra crassiores, nigriores, robustiores, longiores, spissioresque, quòd in aridiorè iam facto corpore, frequentes, lati que pori facti sint; & quæ ex eo elabatur tenuitas, non tenuissima amplius, sed crassior iam, viscosaque; fit, & quæ elaben

DE COLORVM GEN.

elabentes sui partes retinere queat, coercereque, & in capillos igitur, quales dicti sunt, concreseat, eandem ob causam & barba, pubesque initio quidem rufa, at assidue nigriores fiunt: bene enim adhuc molli humidaque parte exoriuntur, at quae assidue siccior fiat, aridiorque veluti corporis partes aliae omnes. At nec animum ceruices, nec subiugalium animalium partes, quae a sella atteruntur, ob alimenti, humidi inopiam albiiores fieri videri possunt: neque enim vel mollissimas, humidissimasque esse illas, vel in has assidue attritu calefactas, apertasque plurimum influere humorem dubitare licet. Prolongi itidem pili, & nigrarum auium, quae corpori proximiores sunt pennae, nigriores, in extremis vero partibus albiiores fiunt: non quod alimentum modicum, modicusque humor ad extremas deferatur, quo abundant corpori proximiores: sed quod calor itidem his multo quam extremis inest robustior, & qui quam intulit, & quam facit tenuitatem, secum illam educat omnem: non scilicet alba ea fiant, in quae multa influit tenuitas, si a robustiore ea educatur calore, sed ea modo, quibus tenuitas multa, & non is inest calor, qui euehere illam possit. Et hac ratione vel Aristotelis testimonio, animalium varij coloris pili sub ventre albi fiunt: & ubi ex attritu sellae ulcera iumentis eueniunt, si solidentur, albus oritur pilus, natiuo scilicet, proprioque partis calore debilitato, & plurimum affluentem humorem euaporare impotente: at si quid apponatur, quod calorem adiuuandi, & discutiendi, & humidum euaporandi vim habeat, pili fiunt reliquis unicolores. Et circa tempora, & omnino circa laborantia, & infirma loca pili omnium primi canescunt: non quod modicus humor; nam temporalis musculus omnium humidissimus; sed quod humiditas ubique adest multa, & quam imminutus, & languens calor euaporare minimè queat. Et quae Aristotelis testimonio saeuientibus frigoribus alba fiunt animalia, propterea omnino fiunt, quod proprius eorum calor ab externo frigore introactus multam facit tenuitatem, & quam facit minimè educit; ut vel quae nigrum colorem humidi copia fieri Aristoteli persuasere, ea humidi inopia fieri illud manifestum fiunt.

FINIS.

^{mo.}
ILLVSTR IO ANNI HIERONYMO
AQVEVIVIO HADRIANENSIVM DVCI.
BERNARDINVS TELESIVS
CONSENTINVS S. P. D.

MULTOS equidem iam annos sum-
mate prosequor ueneratione, sum-
moq; tui uidendi desiderio teneor;
Neq; enim unus, aut alter te cum
ceteris animi bonis uirtutibusq;, tu uero diuino
sanè ingenio iudicioq;, longè acerrimo præditum,
disciplinisq;, omnibus apprime ornatum mihi
prædicauit; sed communis omnium consensus,
Eorum præcipuè qui E te magis norunt, E
qui, quæ in te sunt, bona reliquis exquisitiùs in-
tueri possunt: in primis Marius Galeota qui
uir E quantus? hic quidem te non summis æta-
tis nostræ hominibus, sed antiquis illis hæroibus,
ac diuinis uiris conferre nihil ueretur. Nec ue-
rò Remp. uel manu, uel consilio adiuuandi occa-
sionem nactus si sis umquam, quin illorum gloriã
exæques, aut etiã exuperes dubitat quicquam.
Admirabilem scilicet intuitus naturam tuam,
E cum

Et cum reliquarum honestarum disciplinarum,
tum uero philosophiae studiis diu, summaque excu-
tam diligentia: summa itaque erga te charita-
te, ac ueneratione summoque tui desiderio me in-
flammauit. Quod si per molestia, quibus mul-
tos iam annos assidue opprimor, mihi licuisset,
promptius mihi crede ad te, quam ad fortuna-
tissimos reges aduolassem: Et praesens animi mei
propensione erga te patefecissem, ac dedidissem
omnino me tibi: Id quando ad huc facere non li-
cuit studiorum meorum monumentum quippiam
tibi offerre uisum est, quod mea erga te obserua-
tiae signum esset: Itaque commentarium de Colo-
rum generatione ad te mitto: libens spero munus
qualecumque est accipies, in quo nimirum homi-
nem, qui te nunquam uidit, uirtutum tuarum
pulchritudine, ac fulgore incensum intuebere.
Nam si probatus tibi ille fuerit, Et per obscuram
adhuc, ut uidetur, colorum naturam, exortumque
patefecerit, id uero opibus a te omnibus carius
aestimatum iri certo scio; ut qui Illustriss. ma-
iorum tuorum more rerum cognitionem rebus
omnibus, ac regnis etiam ipsis praehabendam sem-
per duxeris. Vale.

